

Kogukonna kriisikindlus

Elo Paluoja

PÄÄSTEAMET
Estonian Rescue Board

Paradigma muutus

Miks me kriisidesse ei usu?

- Eesti asend
- Noor riik ja liigne optimism

Miks me peaksime uskuma?

- Kliima on muutumas
- Energiasõltuvus
- Olukord Euroopas

Mis kasu on ohu teadvustamisest ?

- Planeerin, et magada rahulikult
- „Riigil puhveraeg, et abivajajateni jõuda

Kriise pole olemas

„Riik“ tuleb appi

Olen valmis ise
hakkama saama

Hädaolukord

Hädaolukord on sündmus või sündmuste ahel või elutähtsa teenuse katkestus, mis

- ohustab paljude inimeste elu või tervist,
- põhjustab suure varalise kahju, suure keskkonnakahju või
- tõsiseid ja ulatuslikke häireid teiste elutähtsate teenuste toimepidevuses

▪

Kriis

Kriisid:

- avaldavad alati mõju inimtegevusele;
- ohustavad ühiskonna põhilisi väärtusi või norme ja tekitavad ühiskonnas ebakindlust;
- on ajaliselt ja sündmuste kulult ettenägematud, ei ole struktureeritud, üldjuhul ootamatud ja ainukordsed;
- toovad kaasa mittestandardised olukorrad, kus organisatsioonid on sunnitud tegema rohkem ja erinevaid koordineeritud koostegevusi teiste gruppidega;
- nõuavad aja-, meedia- või poliitilise surve all ja suures määramatuses kriitiliste otsuste langetamist.

Võimalikud ohuolukorrad

Elektrikatkestus

Torm/lumetorm

Ulatuslik
tulekahju

Pikk külma või
kuumalaine

Üleujutus

Nakkushaiguste
epideemia

Lennu-, laeva-,
maantee või
rongiõnnetus

Ohtlikud veosed

Keemia-, kiirgus
õnnetus

Plahvatus

Küberrünnak

Sõjaline rünnak

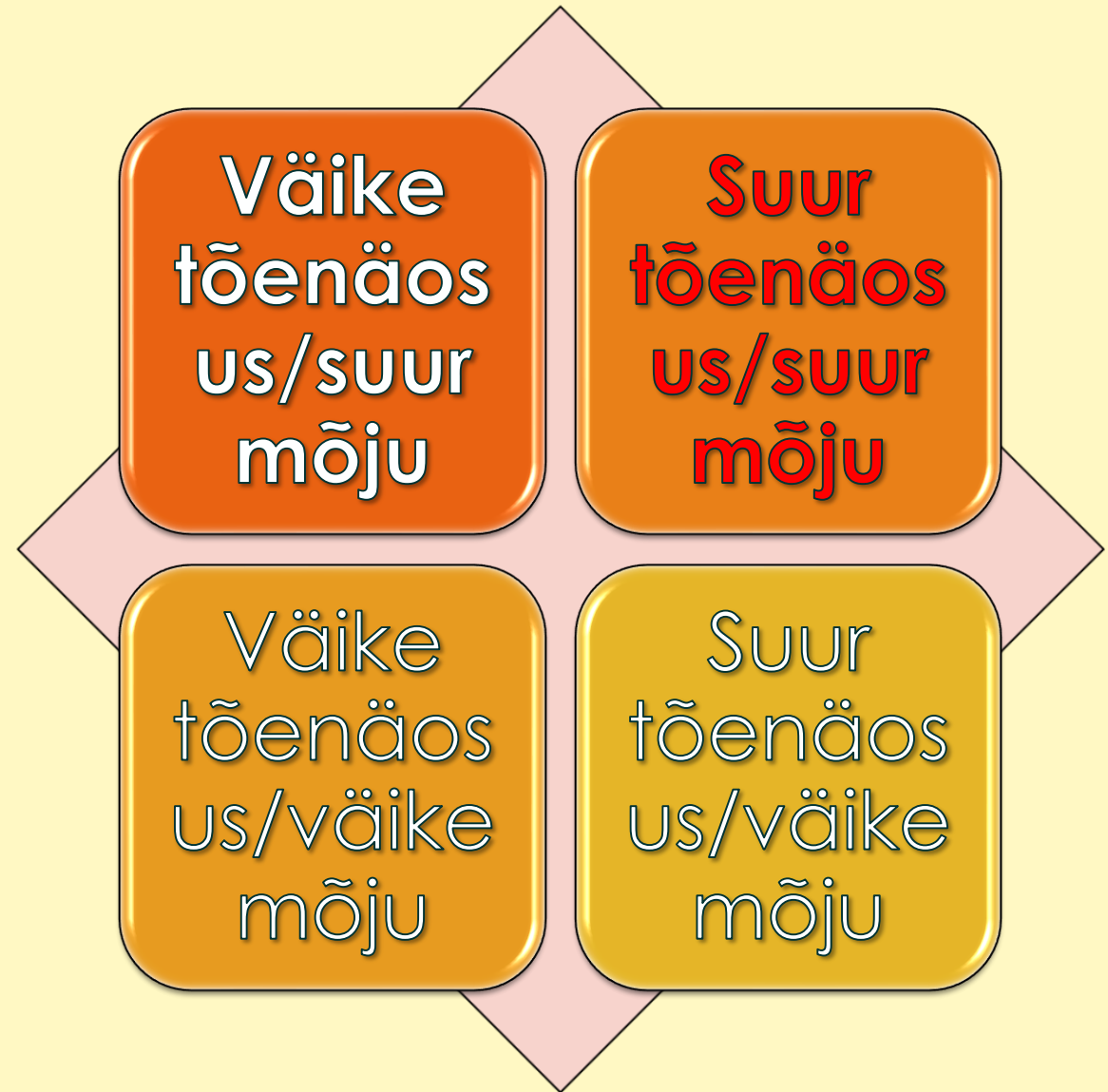
**Millest me
kõik
sõltume?**

Mõju maatriks

Tõenäosuse ja mõjukuse maatriks on abivahend, mis aitab määratleda riski tõsidust. Maatriksist selgub, millistele riskidele tuleks rohkem tähelepanu pöörata ja millistele vähem.

Tõenäosuse ja mõjukuse maatriks põhineb põhimõttel, et riski saab mõõta kahe dimensiooniga:

- Tõenäosus – ebameeldiva sündmuse toimumise võimaluse suurus
- Mõju – sündmuse mõju suurus isiklikule toimepidevusele

Kogukond

- Tunnetatud kuuluvus
- Kohaliku elanikkonna häälekandja
- Eesmärk midagi ära teha

Mis ühendab

- Tavaliselt mõeldakse kogukonna all inimeste gruppi, kes tunnevad üksteist, jagavad ühiseid väärtusi ja huvisid ning tegutsevad koos.
- Nad kohtuvad kindlas keskkonnas, näiteks külas, naabruskonna keskses või kirikus.
- Keskselteks väärtusteks on kaasatus, hoolivus ja usaldus

Kogukond, kui tugivõrgustik

Selleks, et inimene saaks kriisiolukorras täita oma tööülesandeid vajab ta usaldusväärset tugivõrgustikku ja siinkohal ei saa kogukonna rolli alahinnata.

- Kas mu lapsed on hoitud?
- Kas info jõuab minuni?
- Kas mu varudest jätkub?
- ...

Elekter

Generaator

Elektrisüsteem

Toidu valmistamine

Oskused

g

Vesi

Veevaru

Vee-ettevõtte kontakt

KOV

Oskused

Soojus

Generaator

Alternatiivne küte

KOV

Alternatiivne pind

Info ja kontaktid

KOV

Teenusepakkujate kontaktid

Lähedaste kontaktid

Alternatiivsed teenusepakkujad

Panustajad

Valmisolek panustada

Selged kriisiülesanded

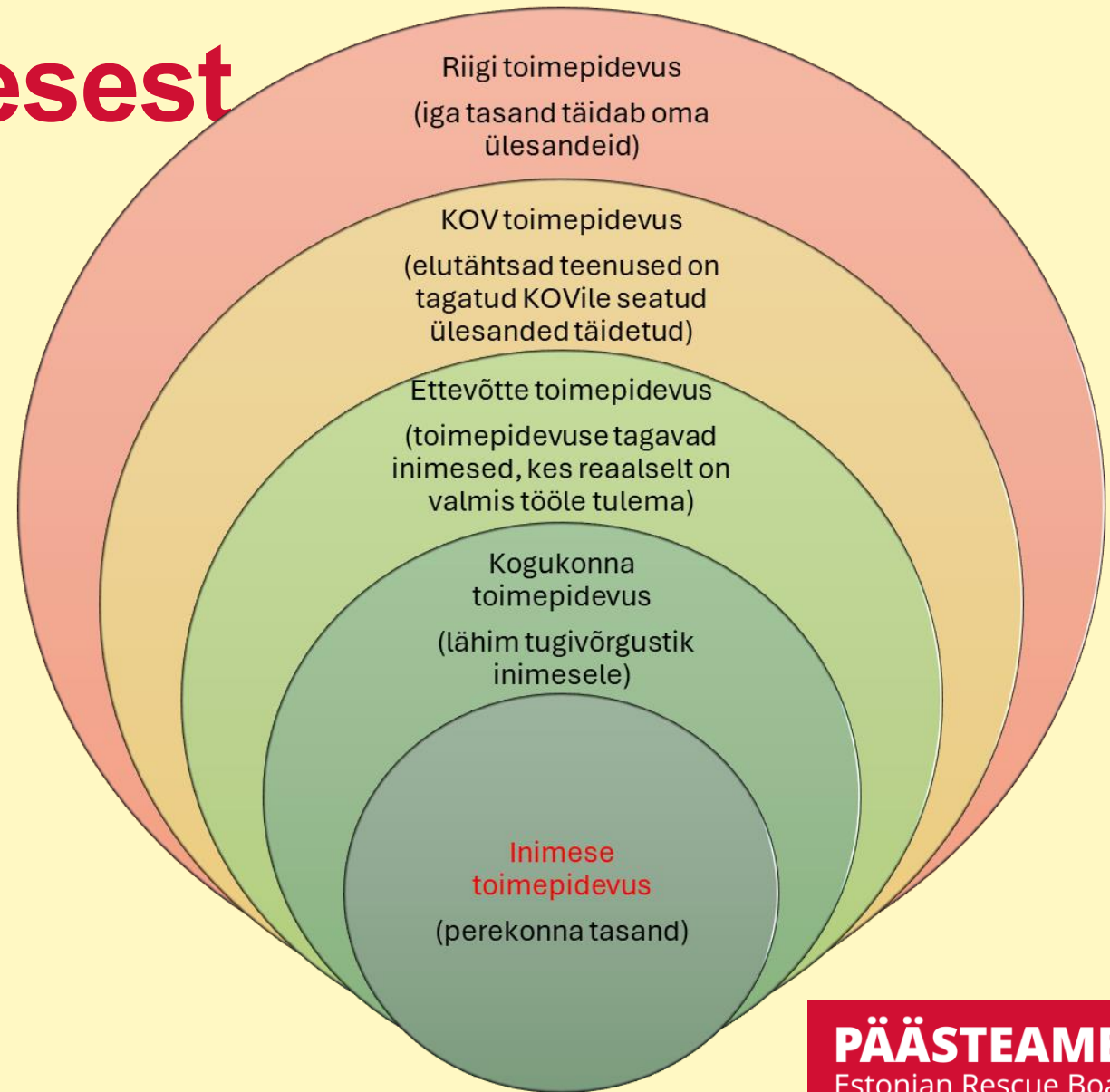
KOV/vabatahtlikud organisatsioonid

Koolitused ja õppused

P
Es

Kõik algab inimesest endast

Kerksuskeskus ei ole generaatoriga hoone vaid teenus, mida seal pakutakse ja sama oluline, kui on generaator, on ka need inimesed, kes seda teenust seal hoones osutavad.

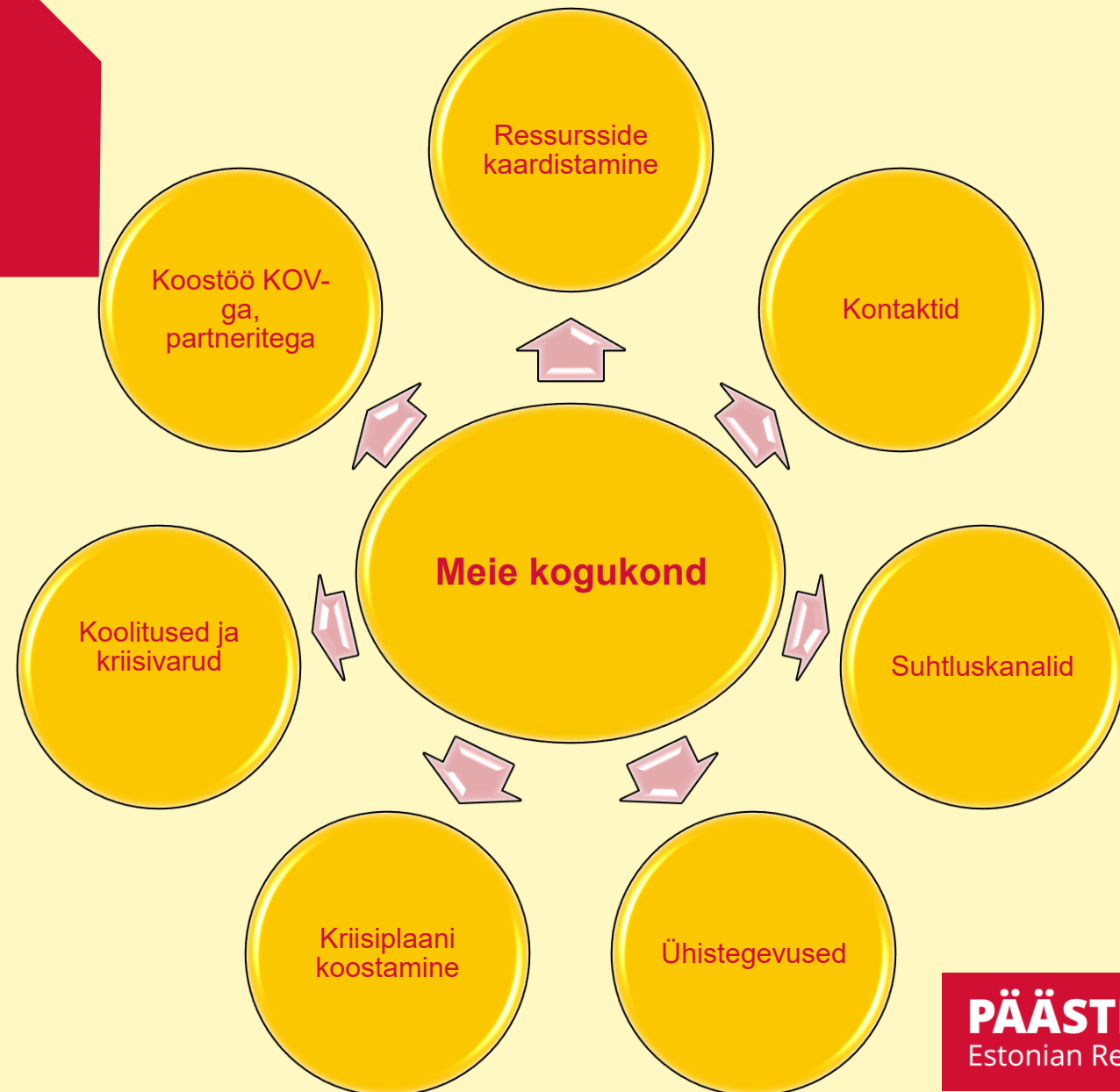

Planeeri ... ... varu!!!

Mis võiks olemas olla, et 7 päeva hakkama saada?

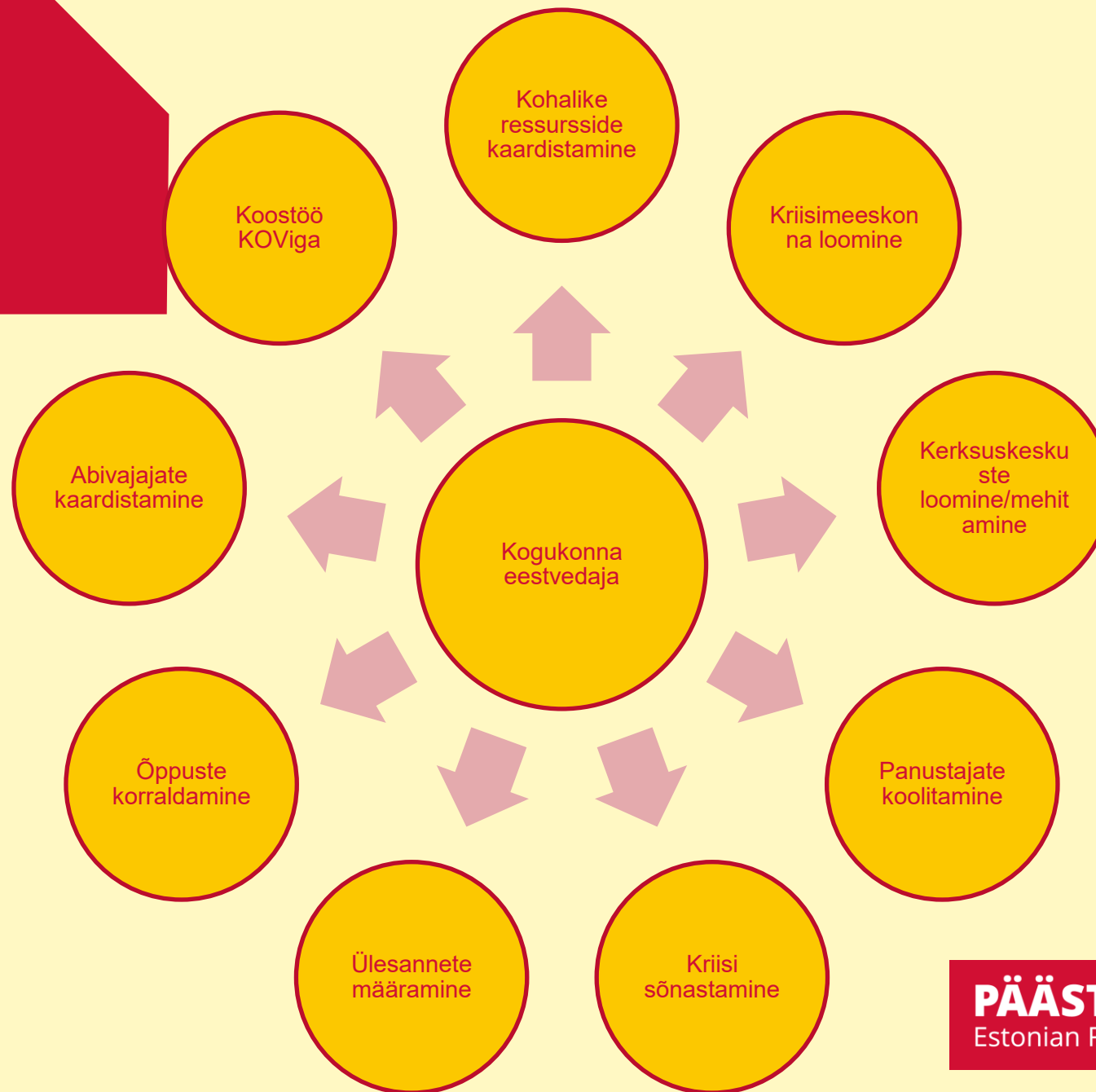
Meie kogukond

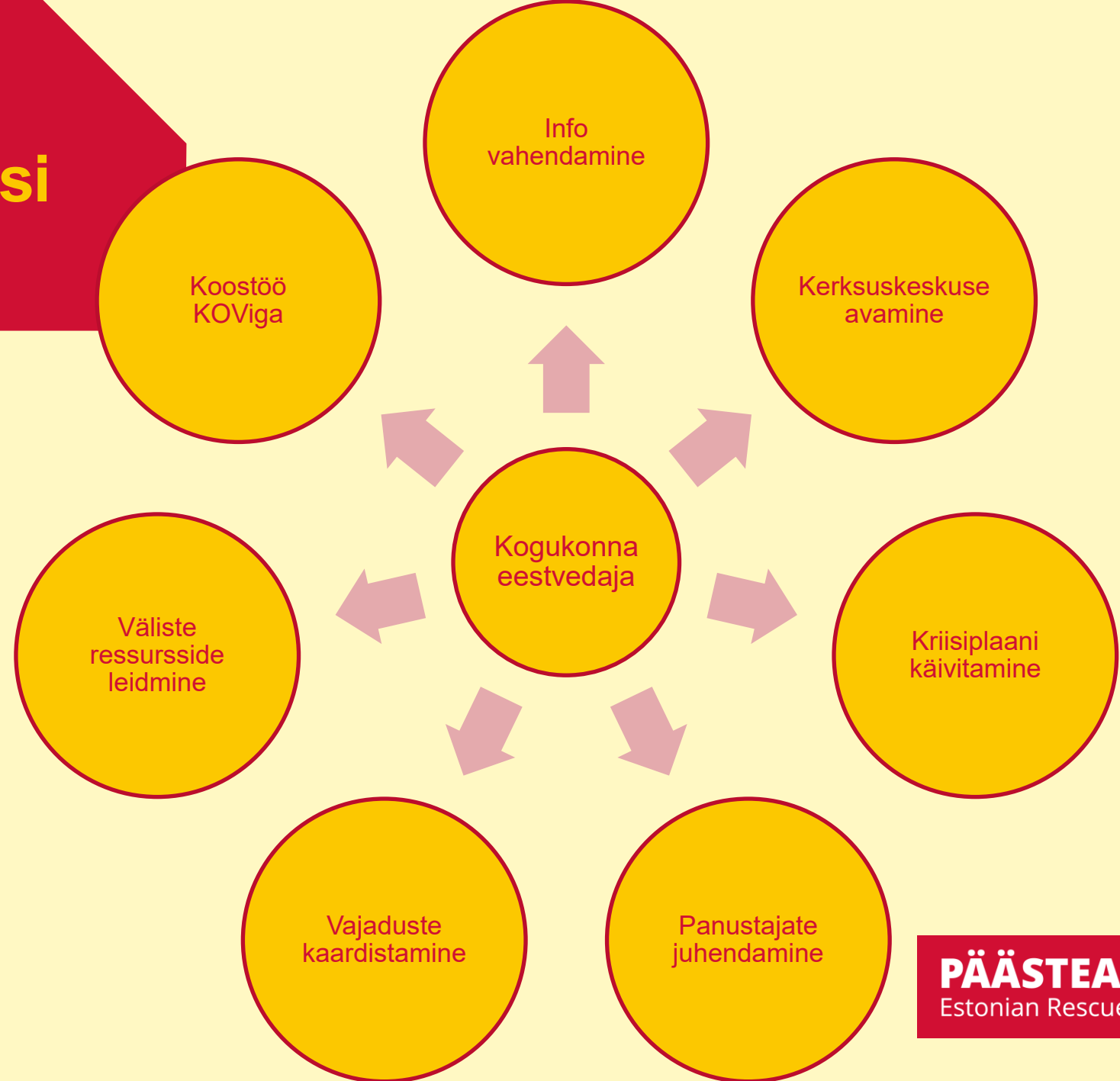
Kriisikogukond

- **Kriisikogukond** = inimesed, kellega koos kriisis toimetatakse ja kes on potentsiaalsed abistajad või abivajajad
- **Juht** = kogukonna liige/liikmed, kes võtab enda südameasjaks kogukonna kriisiplaani koostamise ja kogukonnale tutvustamise
- **Grupeerimine**
  - Aktiivsed liikmed
  - Passiivsed liikmed
  - Riskiliikmed
  - Potentsiaalsed kriisisituatsioonis lisanduvad liikmed
- **Kokkulepped ja kontaktid**

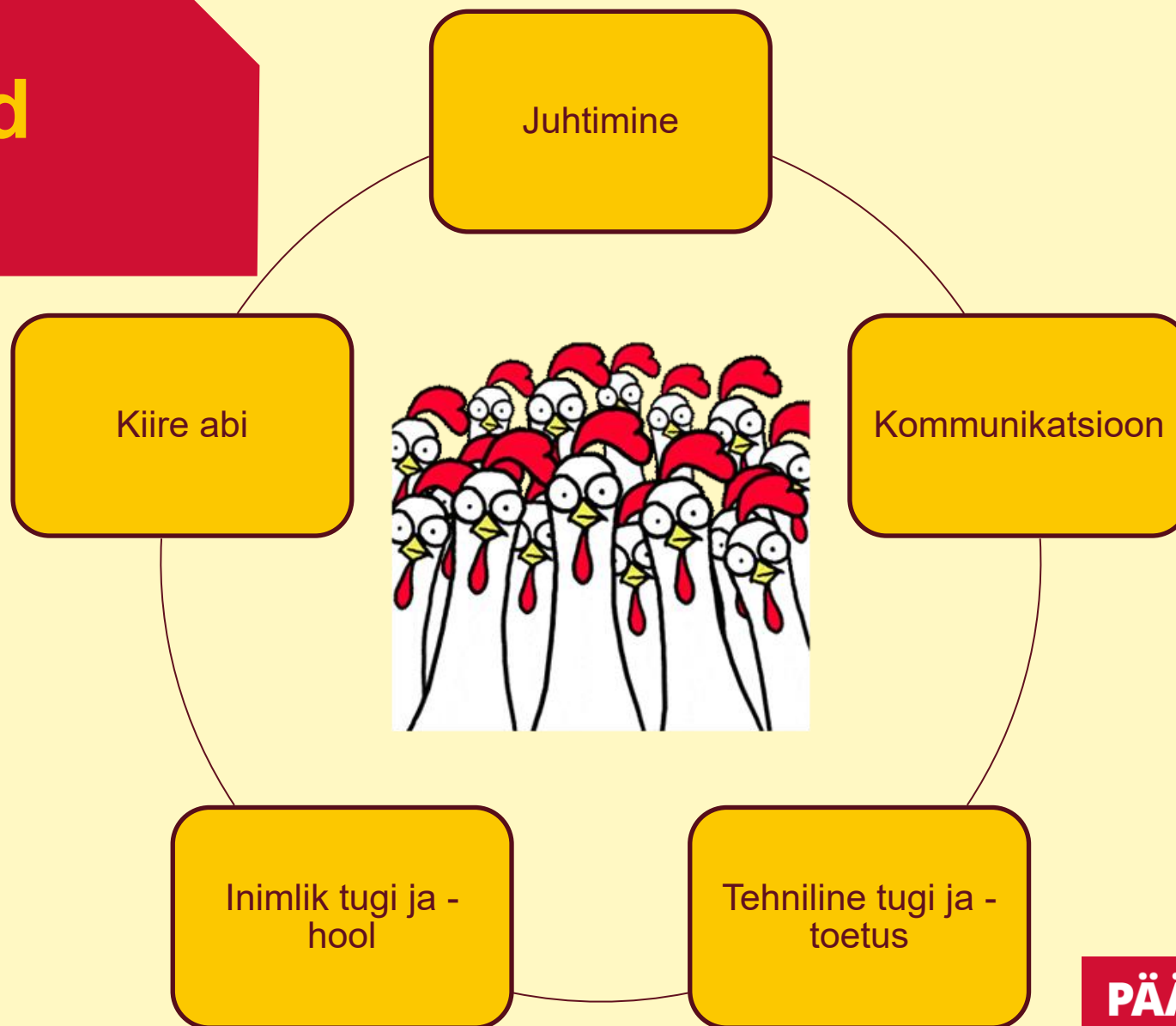
Kogukonna kuldvõtmeke kriisideks valmistumisel

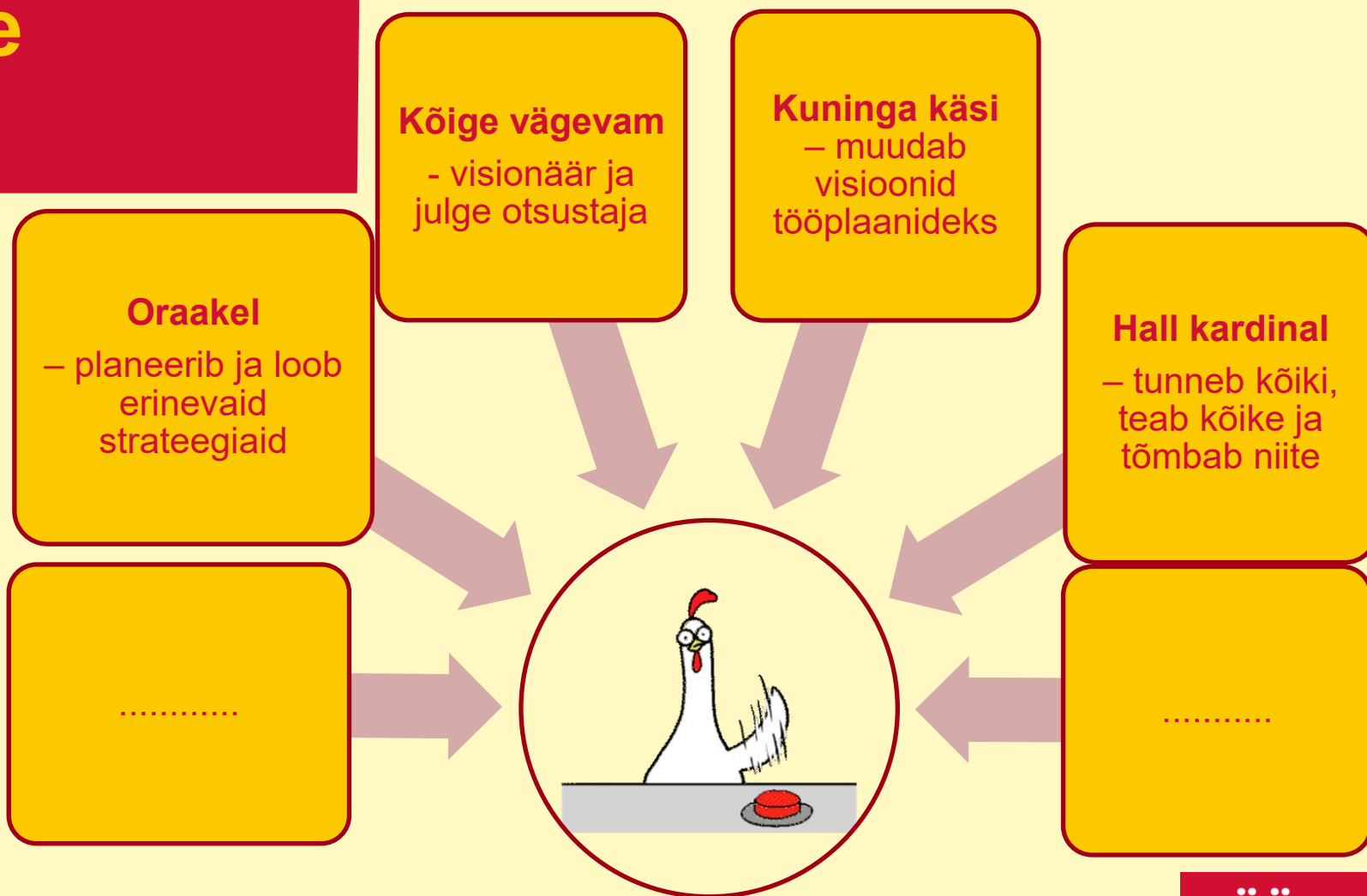
Kogukonna kuldvõtmeke kriisi ajal

Meeskonnad

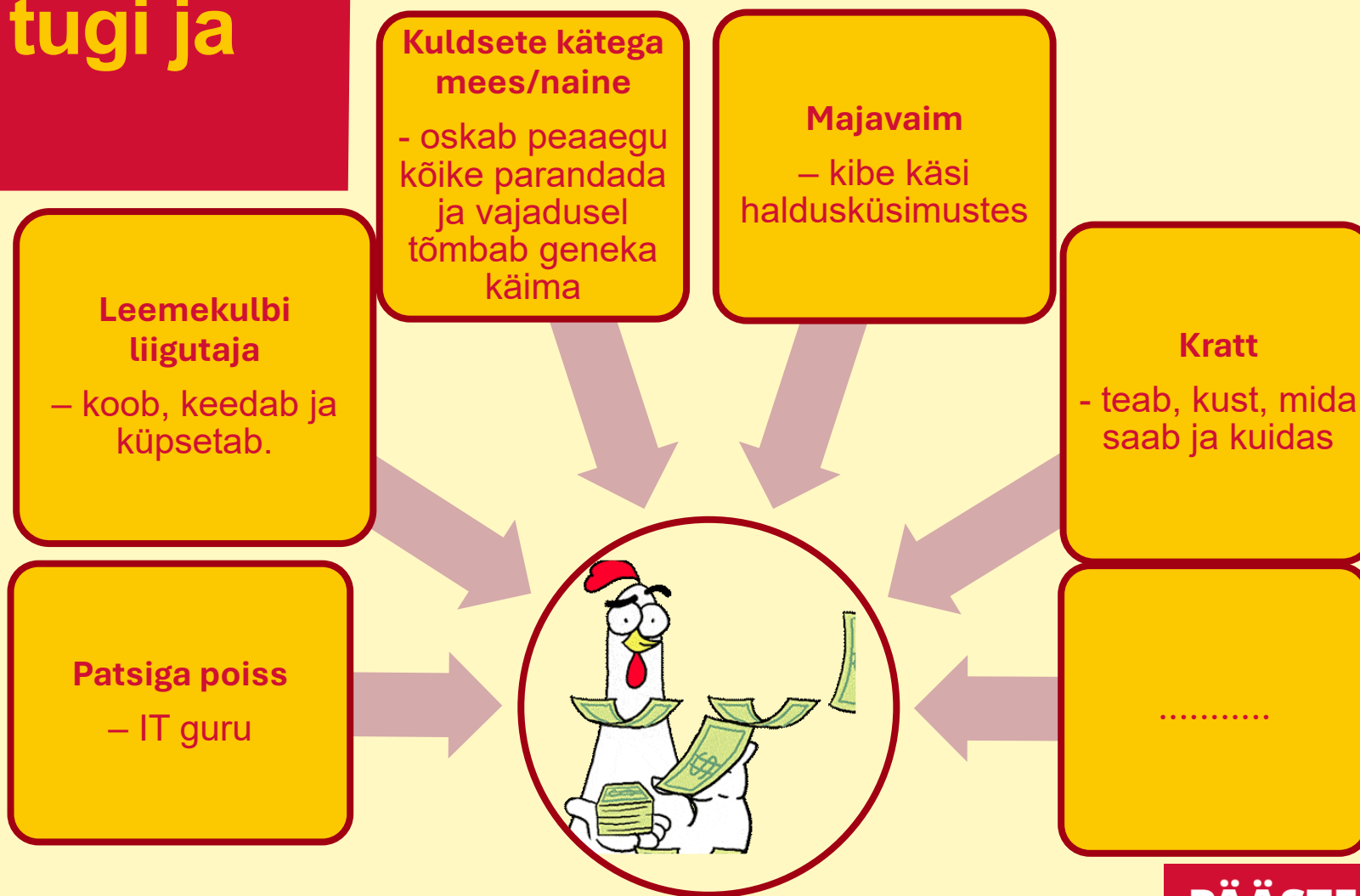
Juhtimine

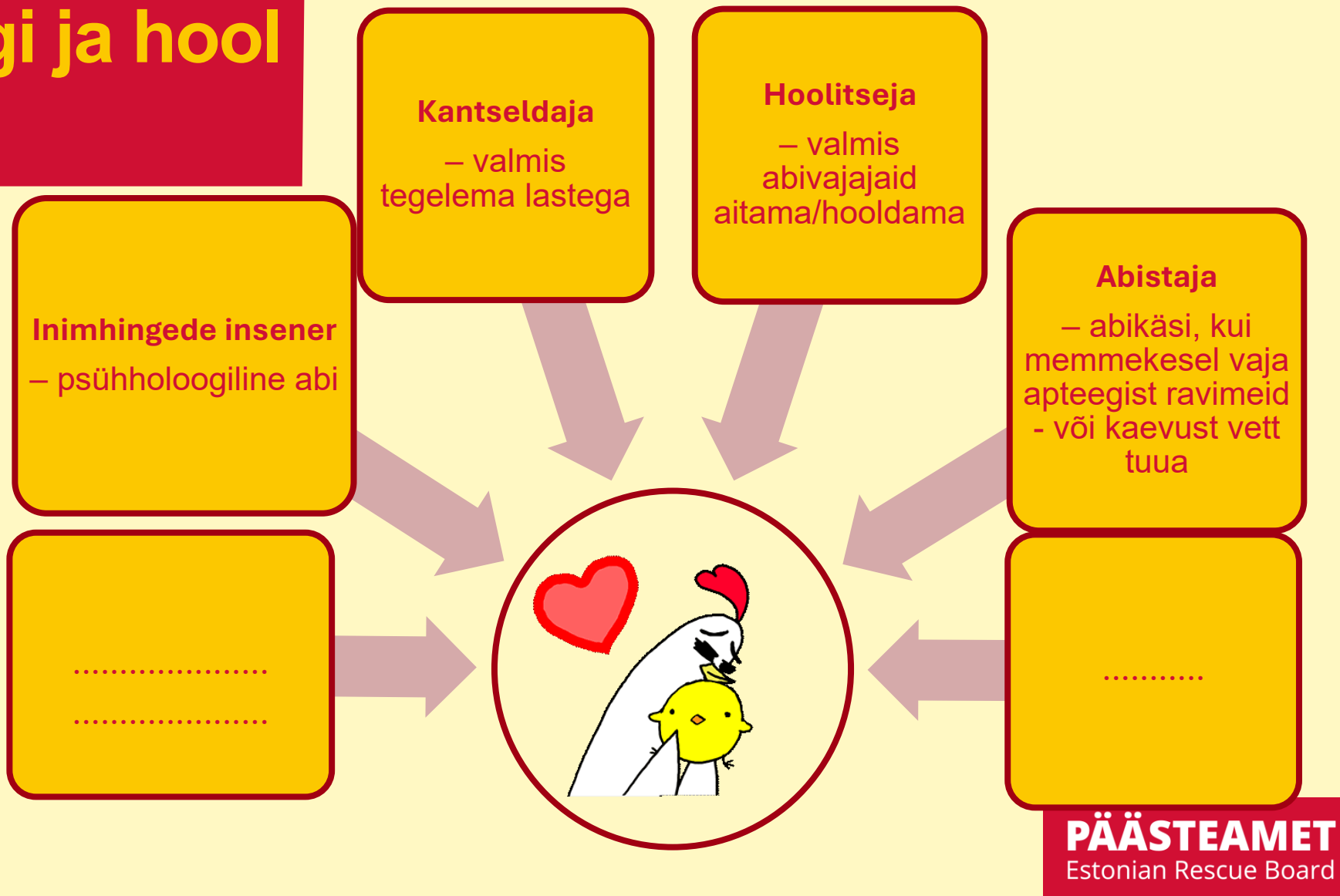
Kommunikatsioon

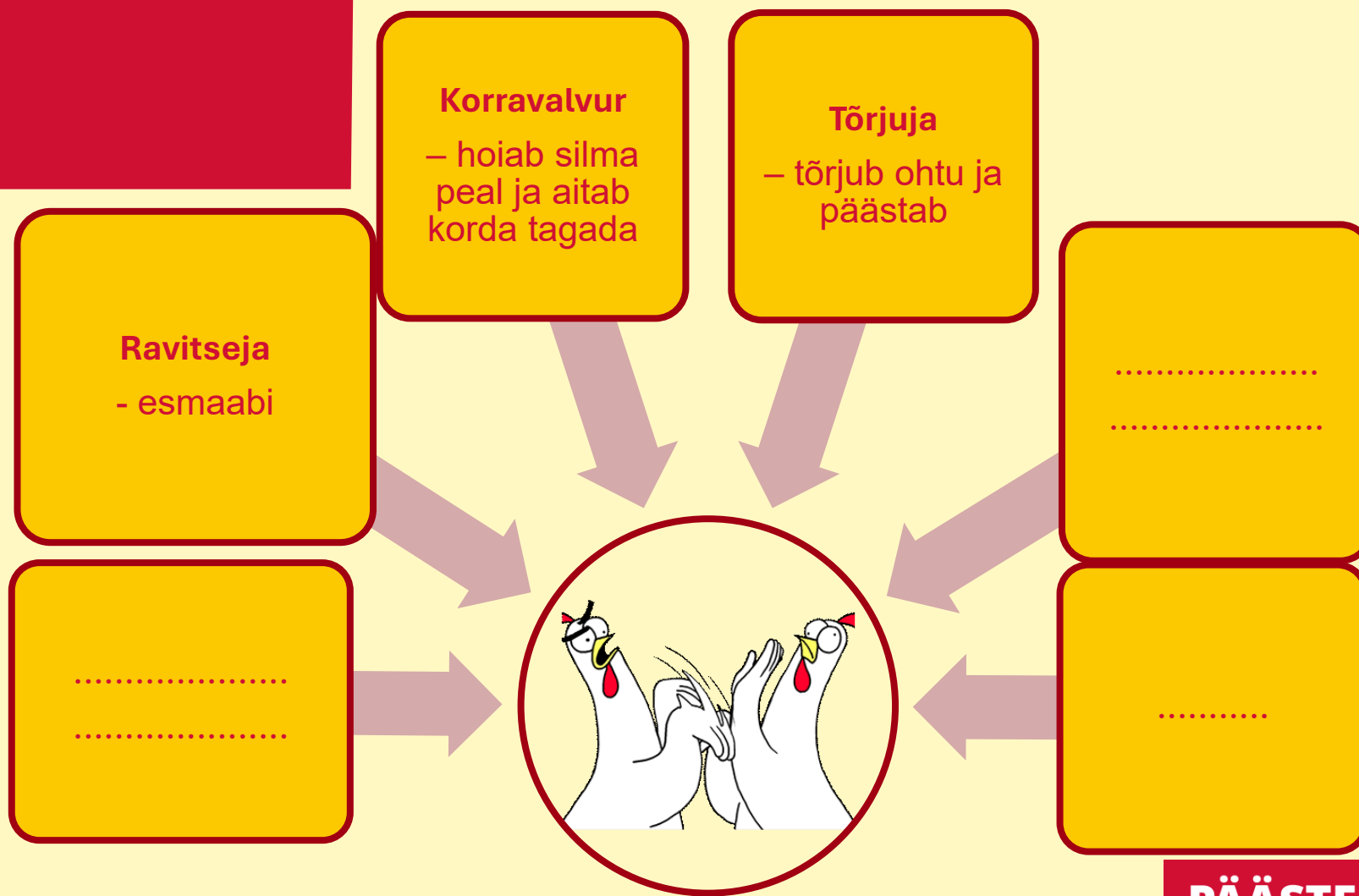
Tehniline tugi ja toetus

Inimlik tugi ja hool

Kiire - abi

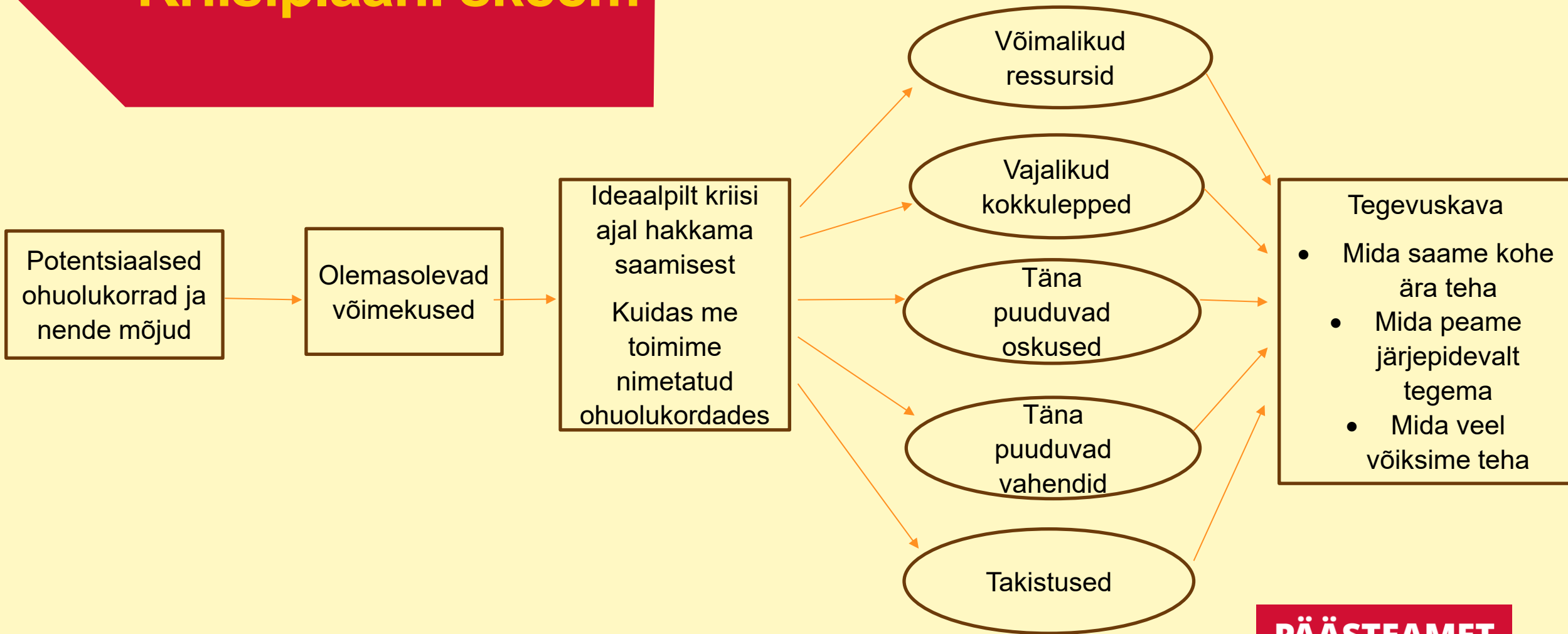

Kriisiplaan

- Kogukonna kriisiplaani eesmärk on saavutada kogukonna terviklik ja selle liikmete isiklik, vähemalt rahuldav toimimisvõime, igasuguses (kriisi täpsem iseloomustus) kriisiolukorras vähemalt ... päeva/nädalat/kuud ilma olulise KOV ja riigipoolse toeta.

Kriisiplaani skeem

Eesmärk

Arusaam

Ohud

Võimekused

Vajadused

Võimalused

Plaan

Millal?

Kes?

Mida?

Ette valmistus

Psühholoogiline

Vahendid

Varud

Teadmised/oskused

Teavitus

Kerksuskeskus

- Kerksuskeskus on kohaliku omavalituse või kogukonna toimepidev hoone või ruum, kus inimene saab kriisi ajal infot, nõu ja abi. Kerksuskeskuseks võib olla ka nt mobiilne konteiner.
- Kerksuskeskuses saab inimene kriisi olukorras eelkõige infot ja käitumisjuhiseid kriisi kohta ning esmavajalikku abi (nt joogivett, sidepidamise võimalus jne).
- Kerksuskeskuses võib elanik võimaluse korral saada ka lisateenuseid (nt tualettruum, toit, avalik internetipunkt, Wifi, televiisor, lastenurk).
- Elanike teavitamine kerksuskeskuste asukohtadest, sümboolikast on kohaliku omavalitsuse ülesanne.

Kerksuskeskus

Kus asub, millised ruumid, millised funktsioonid, millises olukorras ja mis mahus käivitub?

info ja side

autonoomne vesi,

kanalisatsioon,

tualett,

energia,

valgus,

küte,

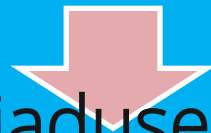
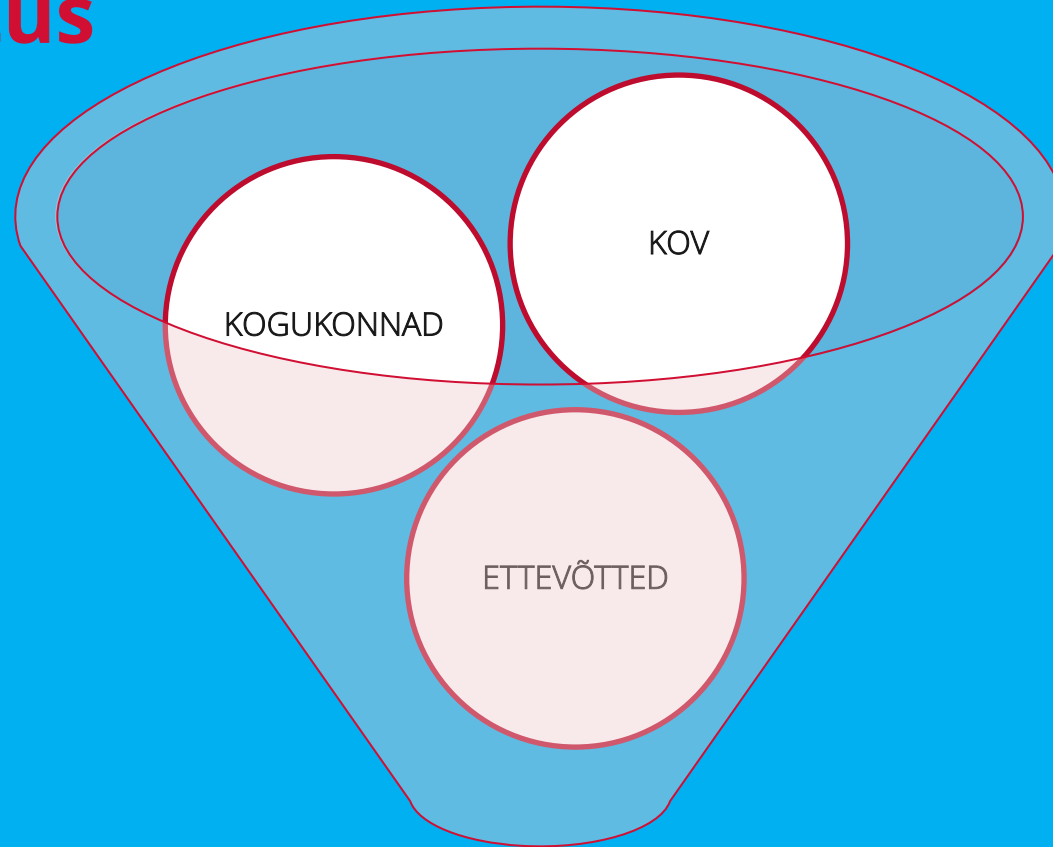
supiköök toiduvaruga

majutusruumid ja –vahendid,

med.punkt ja vahendid,

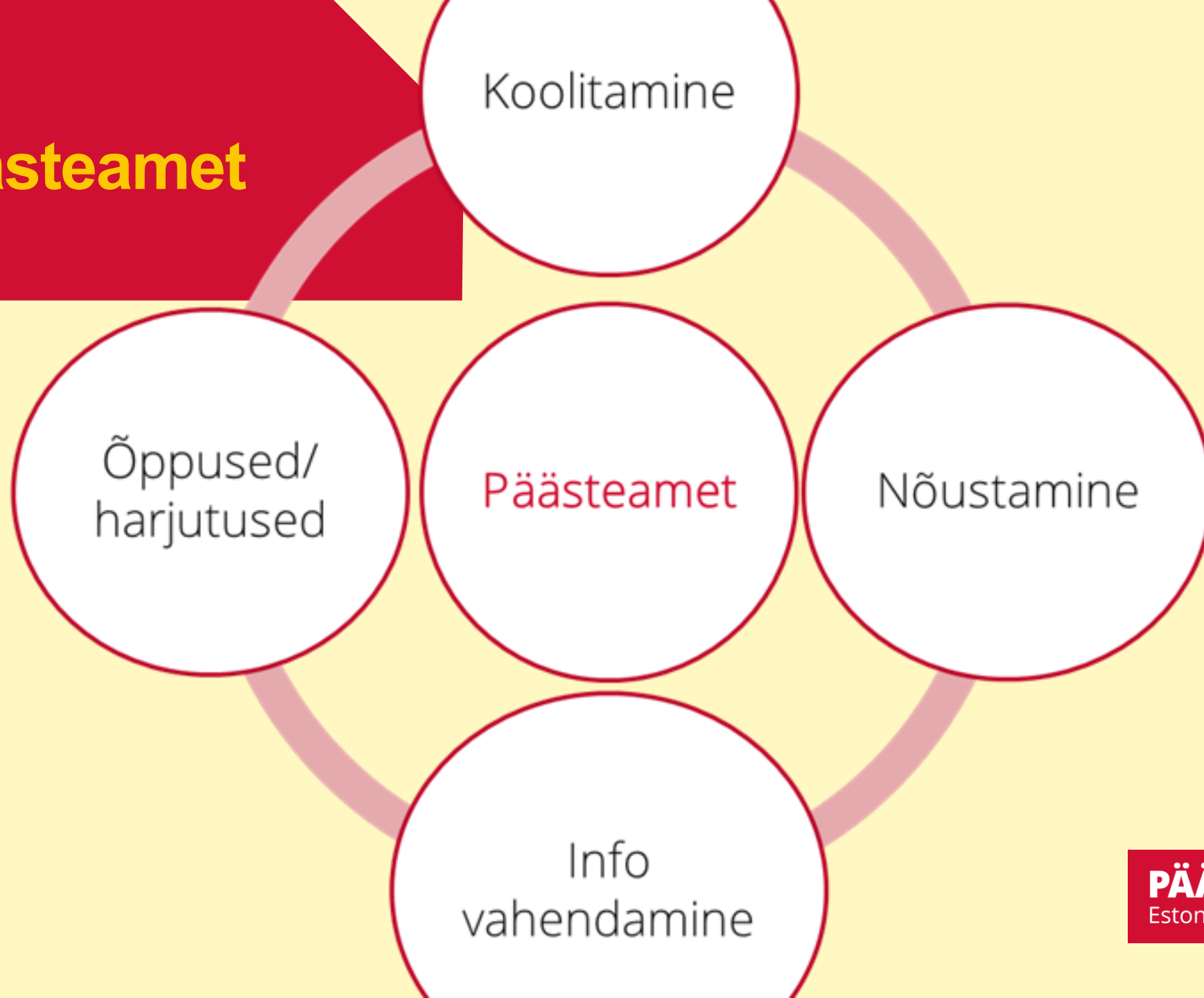
Helesinine unistus

Võimekused ja vajadused on kaardistatud,
inimressurss on koolitatud, toimimine
kriisiolukorras on läbi mõeldud ja -harjutatud.

Päästeamet

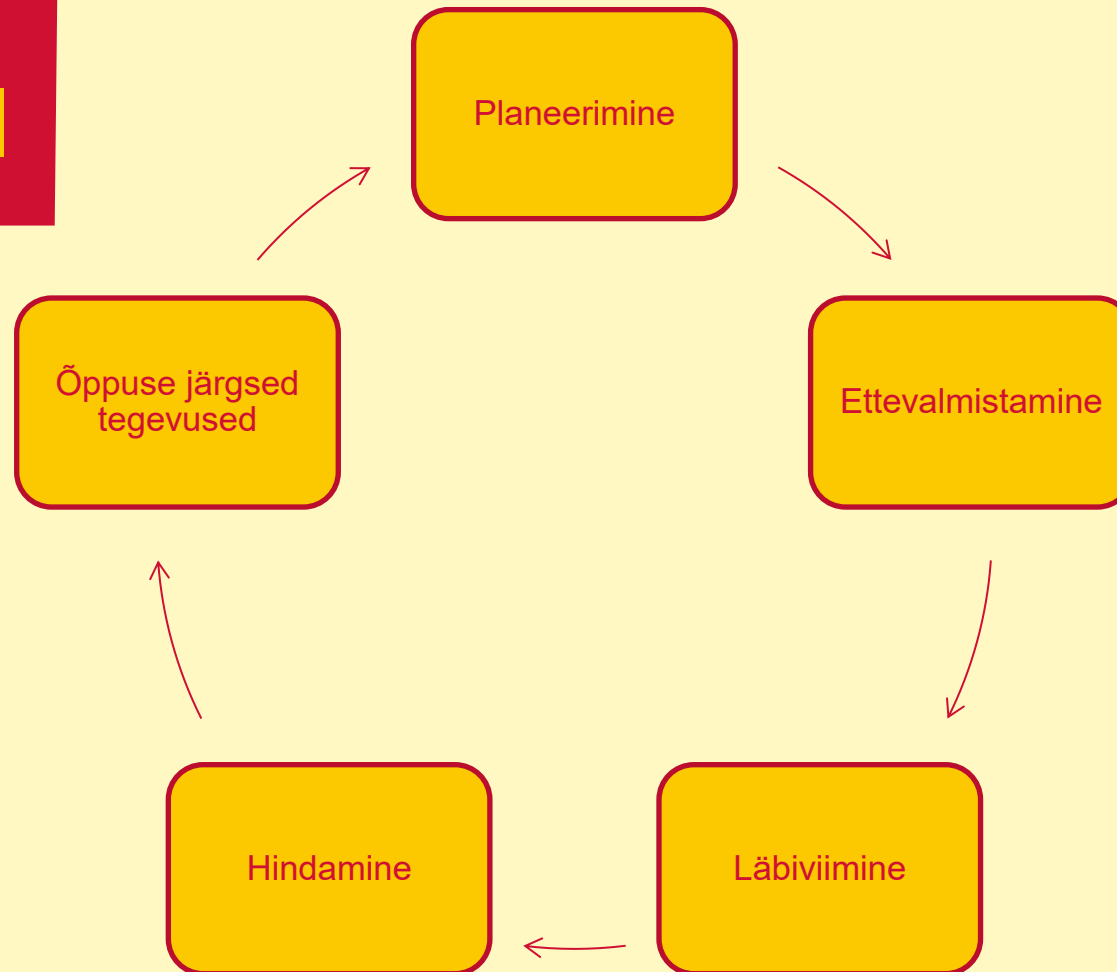
Miks korraldada õppusi?

- Avastada kitsaskohti planeerimises
- Selgitada rolle ja vastutust
- Parandada isiklikku sooritust
- Arendada osalejate oskuseid ja enesekindlust
- Parandada koostööd
- Testida plaane ja süsteeme „elus“ keskkonnas
- Suurendada üldist teadlikkust oskustest ja vajadustest

Kuidas korraldada õppusi?

- Ärge korraldage õppust, millel pole **eesmärki!!!**
- Õppuse korralduse eest peab „keegi“ **vastutama**
- Kui endal pole häid ideid, siis **kaasake** eksperte
- Õppuse korraldamine **vajab aega**
- Õppuse stsenaarium võiks olla väga realistlik („lugu“ on tähtis)

Õppuse korraldamise ahel

**Täna
kuulamast ja
kaasa
mõtlemast!**